

Obsah

Úvod	11
----------------	----

ČÁST A: Vývoj veřejné správy od habsburské monarchie po první československou právní úpravu správního řízení (1848–1918)

1. Historicko-politické souvislosti	17
2. Organizace veřejné správy	37
2.1 Vývoj veřejné správy v Rakousku (1848–1918)	37
2.1.1 Politická správa v letech 1848–1855.	37
2.1.2 Politická správa v letech 1855–1868.	39
2.1.3 Politická správa v letech 1868–1918.	41
2.2 Samosprávné uspořádání po roce 1848 v Rakousku	43
2.2.1 Zemská samospráva	44
2.2.2 Okresní samospráva	45
2.2.3 Obecní samospráva	46
2.3 Vznik ČSR a počátek její veřejné správy	52
2.3.1 Konstituování veřejné správy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.	52
2.3.2 Veřejná správa na Slovensku a na Podkarpatské Rusi.	57
2.4 Veřejná správa za první republiky	61
3. Správní řízení	75
3.1 Rakouské správní řízení (do roku 1918).	75
3.1.1 Úvod	75
3.1.2 Charakteristika správního řízení	81
3.1.3 Strany správního řízení	83
3.1.4 Správní úřady	85
3.1.4.1 Pravomoc a příslušnost správních úřadů	85
3.1.4.2 Kompetenční konflikty	87
3.1.4.3 Zastoupení veřejného zájmu	88
3.1.4.4 Povinnosti úředníků.	90
3.1.5 Úřední jazyk	92
3.1.6 Řízení v prvním stupni	93
3.1.6.1 Zahájení řízení	93
3.1.6.2 Komisionální jednání	97
3.1.6.3 Dokazování	102
3.1.6.4 Důkazní prostředky	103
3.1.6.5 Rozhodnutí (nálezy a nářízení).	110
3.1.7 Opravné prostředky („Právní prostředky, Rechtsmittel“)	115
3.1.7.1 Účinky řádných opravných prostředků.	119

3.1.7.2	Odvolací a stížnostní lhůty	120
3.1.7.3	Právo vyhledávat pomoc proti nálezům správních úřadů tzv. řádným pořadem práva	123
3.1.8	Uvedení v předešlý stav („uvedení v předešlý způsob“) – obnova řízení	124
3.1.9	Prozatímní, předběžné opatření („provisorní opatření“)	126
3.1.10	Náklady správního řízení	126
3.1.10.1	Náklady právního zastupování	128
3.1.11	Doručování	131
3.1.12	Výkon rozhodnutí	133
3.1.12.1	Ezekuční prostředky	137
3.2	Československé správní řízení (1918–1928)	138
3.2.1	Úvod	138
3.2.2	Příslušnost správních úřadů	141
3.2.3	Zásady správního řízení	142
3.2.4	Strany ve správním řízení	144
3.2.5	Řízení v prvním stupni	145
3.2.6	Tzv. řízení opravné	154
3.2.6.1	Rozklad	154
3.2.6.2	Opravné prostředky	156
3.2.7	Mimořádné opravné prostředky	162
3.2.7.1	Navrácení v předešlý stav (restitutio in integrum)	163
3.2.7.2	Obnova řízení (ob noviter reperta)	163
Literatura		166

ČÁST B: Vývoj veřejné správy a správního řízení v letech 1918–1967

1.	Historicko-politické okolnosti	171
1.1	Období tzv. „První republiky“ (28. 10. 1918 až 29./30. 9. 1938)	171
1.1.1	Úvodní poznámky	171
1.1.2	Počátky fungování samostatného československého státu	171
1.1.3	Ústava z roku 1920 – Únorová ústava	174
1.1.4	Veřejná moc	176
1.1.5	Vnitřní uspořádání republiky územní charakteristika	179
1.2	Období tzv. „Druhé republiky“ (od 30. 9. 1938 do poloviny března 1939)	184
1.2.1	Úvodní poznámky	184
1.2.2	Veřejná moc	186
1.2.3	Expanze fašistického Německa	187
1.2.4	Autonomní požadavky Slovenska a Podkarpatské Rusi získání nezávislosti	190
1.3	Období „Protektorátu Čechy a Morava“ (15. 3. 1939–květen 1945)	192
1.3.1	Úvodní poznámky	192
1.3.2	Právní forma zřízení „Protektorátu Čechy a Morava“	193
1.3.3	Ozbrojené sbory protektorátní. Ozbrojené sbory říšské	194

1.3.4	Veřejná moc	196
1.3.4.1	Orgány autonomní správy. Orgány říšské	196
1.3.4.2	Správní reforma v rámci výkonné moci	200
1.3.5	Několik poznámek k územní samosprávě	200
1.3.6	Protektorátní právo	200
1.3.7	Odbojové aktivity v období Protektorátu Čechy a Morava	202
1.3.7.1	Fomáci odboj	202
1.3.7.2	Zahraniční odboj. Tzv. „Prozatímní státní zřízení“ v letech 1939–1945	203
1.4.	Období tzv. „Třetí republiky“ (květen 1945–únor 1948)	206
1.4.1	Úvodní poznámky	206
1.4.2	Veřejná moc	208
1.4.3	Samospráva	211
1.5.	Období let 1948–1967	211
1.5.1	Úvodní poznámky	211
1.5.2	Komunistická strana Československa (KSČ)	212
1.5.3	Několik poznámek k ústavnímu vývoji	215
1.5.4	Veřejná moc	215
1.5.5	Samospráva a státní správa.	218
2.	Organizace veřejné správy	220
2.1	Organizace veřejné správy v Československu podle zákona č. 125/1927 Sb. z. a n., o organizaci politické správy (organizačního zákona)	220
2.2	Organizace veřejné správy v období „Druhé“ republiky a Protektorátu Čechy a Morava	226
2.3	Organizace veřejné správy letech 1945–1964	232
3.	Právní úprava správního řízení	243
3.1	Právní úprava správního řízení vládním nařízením ze dne 13. ledna 1928 č. 8/1928 Sb. z. a n., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení) – správní řád.	243
3.1.1	Systematika správního řádu	244
3.1.2	Několik poznámek k úvodním ustanovením správního řádu	245
3.1.3	Všeobecné řízení správní jako základ právní úpravy správního řízení	246
3.1.3.1	Pověšchná ustanovení	246
3.1.3.2	Řízení do vydání závěrečného rozhodnutí první stolice	256
3.1.3.3	Smír	266
3.1.3.4	Rozhodnutí	267
3.1.3.5	Odvolání.	270
3.1.3.6	Zrušení a změna rozhodnutí mimo odvolací řízení	271
3.1.4	Vykonávací (exekuční) řízení	275
3.1.5	Společná ustanovení a ustanovení přechodná, různá a závěrečná.	281
3.2	Právní úprava správního řízení v období II. Republiky a Protektorátu	281
3.3	Právní úprava správního řízení v letech 1945–1955 (nařízením vlády č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních – správním řádem)	282
3.3.1	Systematika správního řádu	284
3.3.2	Úvodní ustanovení a základní zásady řízení.	284

3.3.3 Průběh správního řízení	286
3.3.4 Exekuční řízení	292
3.4 Právní úprava správního řízení v letech 1960–1966 (nařízením vlády č. 91/1960 Sb., o správním řízení – správním řádem)	293
3.4.1 Systematika správního řádu	294
3.4.2 Úvodní ustanovení o řízení a základní zásady řízení	294
3.4.3 Zahájení a průběh správního řízení	297
3.4.4 Rozhodnutí	298
3.4.5 Přezkoumání rozhodnutí ve správném řízení	300
3.4.5.1 Odvolací řízení	300
3.4.5.2 Přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení	302
3.4.5.3 Přezkoumání rozhodnutí na základě protestu prokurátora	303
3.4.6 Správní exekuce	304
Literatura.	306

ČÁST C: Vývoj veřejné správy a správního řízení v letech 1967–2005

1. Politický vývoj	313
1.1 Politický vývoj československého komunistického systému v letech 1968–1989.	313
1.1.1 Reformní hnutí v Československu (leden–srpen 1968)	313
1.1.2 Období normalizace a postupné eroze komunistického režimu (1968–1989)	318
1.2 Transformace československého politického systému v letech 1989–1992.	324
1.2.1 Revoluční období v Československu (1989–1990)	324
1.2.2 Budování demokratického státu a rozpad Československa (1990–1992)	332
1.3 Vývoj politického systému ČR v letech (1993–2004)	335
1.3.1 Stabilizace českého politického systému	335
2. Organizace veřejné správy	342
2.1 Výchozí situace.	342
2.1.1 Postavení národních výborů	345
2.1.2 Ústřední státní správa a příprava federativního uspořádání	346
2.2 Organizace veřejné správy od roku 1967 do roku 1990	348
2.2.1 Základní přehled organizace veřejné správy ve federálním Československu	348
2.2.2 Ústřední státní správa	350
2.2.2.1 Federální ústřední správa	351
2.2.2.2 Ústřední správa republik	354
2.2.3 Místní státní správa	356
2.2.3.1 Národní výbory	356
2.2.3.2 Jiné územní orgány státní správy (orgány s dekoncentrovanou působností)	360

2.2.4	Státní správa vykonávaná jinými osobami	361
2.3	Organizace veřejné správy od roku 1990 do roku 2005	362
2.3.1	Výchozí situace	362
2.3.2	Organizace územní samosprávy od roku 1990 do roku 2000 (1. fáze reformy)	365
2.3.2.1	Obce	367
2.3.2.2	Okresy	376
2.3.3	Organizace územní samosprávy od roku 2000 do roku 2005 (2. fáze reformy)	378
2.3.3.1	Obce	380
2.3.3.2	Kraje	384
2.3.4	Organizace zájmové samosprávy	388
3.	Právní úprava správního řízení	390
3.1	Základní charakteristika obecné úpravy – zákona č. 71/1967 Sb.	391
3.1.1	Předmět úpravy, forma, rozsah a systematická zákona	391
3.1.2	Působnost zákona, vztah ke zvláštním právním předpisům	393
3.2	Stručná charakteristika jednotlivých částí správního řádu	398
3.2.1	Část první – Úvodní ustanovení	398
3.2.2	Část druhá – Správní orgány a účastníci řízení	399
3.2.2.1	Příslušnost správních orgánů	400
3.2.2.2	Vyloučení pracovníků nebo členů správního orgánu	401
3.2.2.3	Účastníci řízení	401
3.2.2.4	Zastupování	403
3.2.3	Část třetí – Průběh řízení	403
3.2.3.1	Obecná ustanovení	404
3.2.3.2	Podklady pro rozhodnutí	405
3.2.3.3	Zajištění průběhu a účelu řízení	405
3.2.3.4	Rozhodnutí	406
3.2.4	Část čtvrtá – Přezkoumávání rozhodnutí	407
3.2.4.1	Odvolání (§ 53 a násł.)	407
3.2.4.2	Rozklad (§ 61)	409
3.2.4.3	Obnova řízení (§ 62 a násł.)	409
3.2.4.4	Přezkoumávání rozhodnutí mimo odvolací řízení (§ 65 a násł.)	410
3.2.4.5	Protest prokurátora a řízení o něm (§ 69)	410
3.2.4.6	Přezkoumávání rozhodnutí správních orgánů soudy (§ 70)	411
3.2.5	Část pátá – Výkon rozhodnutí	412
3.2.5.1	Společná ustanovení (§ 71–77)	412
3.2.5.2	Vymáhání peněžitých plnění (§ 78)	413
3.2.5.3	Vymáhání nepeněžitých plnění (§ 79–80)	413
3.2.6	Část šestá – Přechodná a závěrečná ustanovení zákona	414
3.3	Doprovodná opatření	415
3.3.1	Doprovodná legislativní opatření	415
3.3.2	Doprovodná nelegislativní opatření	416
3.3.2.1	Školení úředníků a osvěta	416
3.3.2.2	Konzultační sbor ministerstva vnitra	417

Obsah

3.3.2.3 Časopis Správní právo a jeho praktické rubriky	418
3.4 Správní řád v dobové odborné literatuře	419
3.5 Novely	422
3.5.1 Přímé novelizace zákona	422
3.5.2 Nepřímé novelizace správního řádu	424
3.5.2.1 Rozsah „osobní působnosti“ zákona	424
3.5.2.2 „Zbytková“ úprava v otázce věcné příslušnosti	425
3.5.2.3 Protest prokurátora	427
3.6 Zvláštní právní úpravy	428
3.6.1 Správní řád a zvláštní předpisy	428
3.6.2 Řízení ve věcech správního trestání	430
3.6.2.1 Zákon č. 60/1961 Sb.	430
3.6.2.2 Zákon č. 200/1990 Sb.	433
3.7 Shrnutí	435
Literatura.	437
Závěr	444